

Globalt folkekrav om ambisiøs klimaavtale

Sammendrag

Global folkehøring om klima

Lørdag den 26. september 2009 deltok over 4000 vanlige innbyggere i 38 land – deriblant Norge – på tidenes første globale folkehøring – *World Wide Views on Global Warming*.

Klimaavtale haster

Ni av ti deltakere på de verdensomspennende folketoppmøtene om klima ønsker en ambisiøs og forpliktende klimaavtale på Klimakonferansen i København. Alle land må ta sin del av ansvaret, forskning må styrkes og finansiering av utslippsreduksjon og teknologioverføring fra rike til fattige land må på plass.

Ambisiøse nordmenn – og verdensborgere

De norske deltakernes krav går lenger enn de fleste regjeringer i verden – og er på linje med anbefalingene fra de over 4000 øvrige verdensborgerne som deltok i folkehøringen.

På vei mot et globalt demokrati

Stadig flere viktige beslutninger treffes globalt, langt fra de innbyggerne – eller parlamentene – de berører. Verdens befolkning har dermed bruk for et forum hvor de kan dele og utvikle sine synspunkter og derfra sende signaler til verdens politikere. Folketoppmøtene om klima er et skritt på veien mot en global offentlighet.

Folkelig medvirkning – nå også globalt

Lørdag den 26. september 2009 deltok over 4000 vanlige innbyggere i 38 land – deriblant Norge – på tidenes første globale folkehøring. På dagsorden sto klimaspørsmål.

Klimautfordringen kan ikke løses av et enkelt land eller parlament alene. Stadig flere viktige beslutninger treffes globalt. Imidlertid finnes ingen global offentlighet utenfor de organiserte interessene. Dette kan representere et demokratisk underskudd for de internasjonale klimaforhandlingene.

Folketoppmøtene om klima – *World Wide*

Views on Global Warming – er et bidrag til å etablere en global offentlighet.

Teknologirådet i Danmark tok initiativ til å høre hvilke synspunkter vanlige innbyggere rundt om i verden har på en eventuell ny, global klimaavtale. Det danske Teknologirådet har 20 års erfaring med ulike medvirkningsmetoder for å involvere vanlige innbyggere i Danmark i politiske beslutningsprosesser. Som vertsnaasjon for Klimatoppmøtet i desember, ønsket de å teste om dette lot seg gjennomføre også globalt.

I alt 44 identiske folketoppmøter ble gjennomført i 38 land. Klimamønstringen startet i Australia, fulgte tidssonene rundt kloden, før

Fra rådet til tinget

Globalt folkekrav om ambisiøs klimaavtale

den avsluttet i California 26 timer senere. Aldri før har vanlige innbyggere fra så mange land, kontinenter og tidssoner gitt sin stemme til verdens statsledere – samtidig.

Teknologirådet sto bak det norske folketoppmøtet på Folkets Hus i Oslo. Her deltok 95 vanlige kvinner og menn i alderen 18–81 år fra alle kanter av landet.

Spørsmålene de diskuterte og stemte over var identiske med dem som i desember 2009 står på dagsorden under Klimatoppmøtet.

Resultatene har relevans for alle politisk interesserte. De gir et innblikk i hva vanlige innbyggere mener om klimapolitikk når de får sette seg grundig inn i temaet, diskutere med hverandre og fremme sine synspunkter.

Ønsker ambisiøs klimapolitikk

Hovedkonklusjonene fra folketoppmøtene verden over er tydelige. Deltakerne ønsker:

- En ambisiøs klimaavtale i København
- Strenge utslippsforpliktelser
- Økt pris på fossilt drivstoff

Forpliktende klimaavtale haster

9 av 10 deltakere verden over, inkludert Norge, mener det haster med å vedta en ny global klimaavtale. Like mange mener deres respektive lands regjeringer bør forplikte seg til avtalen. I Norge svarer hele 99 % av deltakerne at Regjeringen bør forplikte seg til en eventuell ny klimaavtale.

Temperaturøkningen må begrenses

Ifølge FNs klimapanel er det i gjennomsnitt 0,8 grader varmere på jorda nå enn før den industrielle revolusjon. En rekke land, deriblant Norge, ønsker å begrense den globale temperaturøkningen til 2 grader i forhold til førindustrielt nivå. 1 av 3 norske deltakere støtter dette målet. Rundt halvparten av deltakerne synes imidlertid at dette ikke er nok: temperaturøkningen bør begrenses til dagens nivå (33%) eller endog reduseres til

Metoden bak World Wide Views

Metoden som er benyttet bygger på mange års erfaring med medvirkningsprosesser i USA og Danmark. Medvirkningsmetoder gjør det mulig å skape debatt og meningsutvikling, og få svar på spørsmål om komplekse sammenhenger, som ikke kan belyses i en tradisjonell meningsmåling.

Deltakerne var rekruttert med tanke på å gjenspeile den befolkningsmessige sammensetningen i sine respektive land. De hadde før møtet lest et 40 siders informasjonshefte om global oppvarming og de internasjonale klimaforhandlingene, oversatt til sine språk. Heftet var basert på forskningsrapportene til FN's Klimapanel (IPCC) og var kvalitetssikret av en internasjonal forskergruppe.

På Folketoppmøtet var deltakerne organisert i grupper på 7-8 personer med ulik alder og yrkesmessig og geografisk bakgrunn. Gruppediskusjonene var knyttet til 4 tema som står sentralt i klimaforhandlingene:

- behovet for en ny klimaavtale
- kortsiktige og langsiktige utslippsmål
- teknologi og tilpasning
- finansiering av tiltak i fattige land.

I tillegg til å svare på spørsmålene, formulerte hvert bord/gruppe klimaråd til sine respektive forhandlingsdelegasjoner til FN-toppmøtet. Deltakerne prioriterte så disse rådene ved å stemme over dem individuelt.

førindustrielt nivå (17%). Dette er på linje med resultatene globalt. Her mener altså brorparten av innbyggerne at det er behov for et langt høyere ambisjonsnivå enn det selv de mest ambisiøse landenes forhandlingsledere legger opp til.

Krav om strenge utslippsforpliktelser

For å begrense den globale oppvarmingen til 2 grader, er det foreslått at de rike industrilandene (Annex I-land som USA, Japan, Australia, EU og Norge) skal ha som mål å redusere sine utslipp med 25–40 % innen 2020 sammenlignet med 1990-nivå. Nær 4 av 10 norske deltakere

støtter dette forslaget. Ytterligere 53 % mener derimot at dette ikke er nok, de mener utslippene bør kuttes med mer enn 40 %.

Et viktig spørsmål er i hvilken grad de store utviklingslandene med raskt voksende økonomi og store utslipp (f.eks. Brasil, Kina, India, Mexico, Saudi-Arabia og Sør-Afrika) skal forplikte seg til utslippskutt. Mer enn halvparten av de norske deltakerne mente at disse landene bør redusere sine utslipp i takt med hvert lands økonomiske vekst og utslipp. 2 av 10 mener utslippsmålene for disse landene bør skjerpes ytterligere, og være de samme som for industrilandene. Det er interessant å merke seg at deltakerne i land som Brasil og India stemte for like strenge utslippsmål som de norske deltakerne.

På verdensbasis vil 4 av 10 at også fattige utviklingsland (som Maldivene, Mali, Bolivia og Filippinene) skal omfattes av utslippsmål. Enda flere (48 %) mener imidlertid at det for disse landene er utslippsveksten – som vil følge av en ønsket økonomisk utvikling – som bør begrenses, beregnet ut fra økonomisk vekst og utslipp. 6 av 10 norske deltakere deler denne oppfatningen.

Prisen på fossilt brensel må økes

Et klart flertall av de norske deltakerne gikk inn for å øke prisen på fossilt brensel, som olje, gass og kull. 41 % mente dette må gjelde for industriland og land med raskt voksende økonomier, 32 % for alle land, og 5 % kun for industrilandene. 17 % var i mot en slik prisregulering. De globale gjennomsnittstallene er også her forbausende like.

Et klart flertall (88 %) av deltakerne – i Norge så vel som globalt – går inn for at det etableres et globalt finansieringssystem for å støtte energiomlegging og tilpasningstiltak i fattige land. Alle land unntatt de minst utviklede landene skal være med å finansiere tilpasning og omstilling – på bakgrunn av sine utslipp, økonomi og befolkningsstørrelse.

Kina og USA er klare for egne kutt

USA og Kina spiller avgjørende roller for utfallet av klimaforhandlingene. Hva mener innbyggerne i disse landene?

Amerikanerne er ikke bare klimasinker, skal vi tro deltakerne på de fem folketoppmøtene som ble arrangert i USA. De er like ambisiøse som de norske deltakerne med tanke på et langsiktig temperaturmål for å begrense global oppvarming. 1 av 3 amerikanere ønsker 2-gradersmålet velkommen. Det samme ønsker 2 av 3 kinesiske deltakere. I tillegg er halvparten av amerikanerne villige til å skjerpe temperaturmålet til dagens (27 %) eller førindustrielt (21%) nivå. Tilsvarende tall blant de kinesiske deltakerne er 17 % (dagens nivå) og 4 % (førindustrielt nivå).

Både de amerikanske og de kinesiske deltakerne er villige til å kutte egne utslipp i en helt annen grad enn sine respektive lands myndigheter legger opp til. 56 % av de amerikanske deltakerne mener USA og de andre I-landene bør kutte sine utslipp med 25–40 prosent. Ytterligere 31 % mener utslippskuttene må være over 40 prosent innen 2020 i forhold til 1990-nivå. Kineserne oppgir omtrent samme ambisjonsnivå, med 60 % for et kutt på 25-40 prosent og 14 % for enda større utslippskutt.

Forskjellen kommer imidlertid til syne når en ser på svarene for hvilke kutt som bør gjelde de store utviklingslandene med rask økonomisk vekst og store utslipp, som Kina. De kinesiske deltakerne peker her på at I-landene må bære den tyngste byrden, og at de selv skal nøye seg med å begrense utslippsveksten. 52 % av de kinesiske deltakerne mener dette, mot bare 13 % av amerikanerne.

Deltakerne i USA er opptatt av at også land i rask vekst må ta sin del. 1 av 3 mener målene må være like strenge som for I-landene, mens halvparten (49 %) mener disse landene må få krav om utslippskutt som gjenspeiler deres økonomiske vekst og utslipp. Bare 4 % av kineserne synes Kina skal ha like strenge utslippskrav som I-landene, mens 41 % aksepterer utslippskutt relatert til veksttall.

Også utviklingslandene ønsker forpliktelser

I de fattigste utviklingslandene generelt er over 80 prosent ”meget bekymret” for klimaendring, og kravet om en avtale med sterke sanksjoner som går utover 2-gradersmålet har minst like høy oppslutning som i Norge. Innbyggerne i disse landene er dessuten villige til å påta seg

enda strengere utslippsforpliktelser enn det innbyggerne i Norge og andre I-land mener det kan forventes av dem.

Deltakernes egne klimaråd

Mot slutten av folketoppmøtet ble deltakerne bedt om å formulere egne anbefalinger til sine respektive lands forhandlingsdelegasjoner. Hvert bord utarbeidet ett forslag som ble presentert for de andre deltakerne. Dette ga til sammen 14 råd fra Oslo-møtet, som deltakerne så prioriterte ved å stemme over individuelt.

Følgende klimaråd fikk flest stemmer i Norge:

Uavhengig klimafond nå!

Innfør internasjonale CO2-avgifter på fossilt brensel som bl.a. vil begrense internasjonal luftfart. Avgiftene går til et FN-styrt klimafond som skal støtte utvikling av fritt tilgjengelig teknologi, tiltak for å begrense skadene av klimaendringene og tiltak som senker klimagassnivået, som vern av regnskog.

To representanter for deltakerne på det norske folketoppmøtet overrakte deltakernes klimaråd til miljø- og utviklingsminister Erik Solheim den 1. oktober 2009.

Miljøverndepartementet har bidratt med økonomisk støtte til gjennomføringen av det norske folketoppmøtet. Utenriksdepartementet har bidratt økonomisk til gjennomføringen av møtene i Brasil, Indonesia og Mosambik.

Viktig demokratisk tilskudd

Beslutninger om teknologi kan få vidtrekkende konsekvenser for samfunnet, innbyggerne og miljøet rundt oss. Dette gjelder ikke minst på klimaområdet. Erfaring med lekfolkskonferanser, fokusgrupper, scenarieverksteder og nå sist, globale folketoppmøter, viser at vanlige folk kan bidra med nye perspektiver og berike ekspertenes kunnskap.

Vanlige folks deltakelse kan videre gi

Redaksjon

Hild Lamvik, Tore Tennøe.

Abonnement

post@teknologiradet.no

Alle utgaver av Fra rådet til tinget kan leses på

www.teknologiradet.no

politikere og forskere en nyttig realitetssjekk på hvilket ambisjonsnivå folk ønsker.

Folketoppmøtene om klima ble en arena for folkelig engasjement og viste at vanlige folk har meninger om klima når de får slippe til.

I vår del av verden er det ikke uvanlig å ta innbyggerne med på råd. I mange andre deltakerland er tradisjonen for medvirkningsprosesser fraværende. For eksempel er det i India uvant for mennesker med ulike kastermerker å diskutere over samme bord, mens Kina gjerne har tradisjon for ikke å tillate folkelige drøftelser.

For noen av landene var Folketoppmøtet om klima det første eksempelet på lekfolksinvolvering. *World Wide Views on Global Warming* er et slik demokratisk tilskudd utover de internasjonale klimaforhandlingene.

Under FN-toppmøtet i København vil resultatene fra folketoppmøtene om klima bli presentert og diskutert på et eget seminar, med paneldeltakere fra Egypt og Vietnam i tillegg til Norge. Danmarks klimaminister Connie Hedegaard er vertinne for FN-toppmøtet og ambassadør for *World Wide Views*, og har lovet å overbringe resultatene til forhandlerne.

World Wide Views on Global Warming har vist at det er mulig å gjennomføre globale folkehøringer, og slik engasjere en global offentlighet utenfor de organiserte interessene. Andre tema som egner seg for globale folkehøringer kan være fattigdomsbekjempelse, verdenshandel og befolkningsvekst.

Teknologirådet er et uavhengig, rådgivende organ for teknologivurdering opprettet ved kgl. res. 30.april 1999, etter initiativ fra Stortinget. Rådet har i oppdrag å involvere lekfolk, så vel som eksperter i vurderingen av ny teknologi. "Fra rådet til tinget" utgis av Teknologirådets sekretariat.